Казан шәһәре Совет районы
МБОУ “90 нчы гимназиясе”нең
башлангыч сыйныф укытучысы
Назирова Ф.С.

1 нче сыйныф, әлифба дәресе

Тема: П, п хәрефләре,(п) авазы

Максат: 1. (п) авазының әйтелешен ачыклау һәм аның хәрефе белән танышу.
2. Укучыларның аңлап уку сәләтләрен формалаштыру өстендә эшне дәвам итү.
3. Укуга кызыксыну, табигатькә сак караш, мәхәббәт, милли үзаң тәрбияләү өстендә эшне дәвам итү.

Җиһазлау: дәреслек (бит), кисмә хәрефләр, иҗекләр таблицасы, карточкалар, кошлар рәсемнәре.

Дәрес барышы

Оештыру.

-Исәнмесез, балалар!
-Кәефләрегез ничек?
-Кәеф кайчан күтәренке була? (һава торышы яхшы булса, табигать матур булса, кошлар сайраса һ.б.)

Белемнәрне актуальләштерү

1. Сузык авазлар турында белемнәрен искә төшерү (тактага эленгән хәрефләрне укыйбыз);
-и, ы, э, ә,а,о, ө, у, ү;
-бу хәрефләрнең авазларын билгелибез (болар сузык авазлар);
-ни өчен сузык аваз икәнен ачыклыйбыз (бу авзларны сузарга,хәтта җырларга мөмкин);
-авазларны “Туган тел” көенә җырлыйбыз.
2. Рәсемле диктант яздыру (укытучы рәсемнәр күрсәтә, балалар рәсемдәге предметларның исемнәрендәге 1 нче авазларын белдергән хәрефләрен язалар).
Әтәч, үрдәк, ат, ишәк, бака рәсемнәре күрсәтелә.
Ә,ү, а, и, б хәрефләрен дәфтәргә язалар.
- Хәрефләрне укыйбыз, артык хәрефнең астына сызабыз (б хәрефенең астына сызабыз).
-Б хәрефенең ни өчен артык икәнен ачыклыйбыз (ул сузык түгел, тартык авазны белдерә).
Нәтиҗә ясыйбыз: сузык һәм тартык авазлар була.
3. Тартык авазлар өстендә эш.
Тактага язылган тартык аваз хәрефләрен укыйбыз:
Л, н, м, р, й
Д-т, з-с, г-к, ж ш
- Бу тартыклар турында нәрсә әйтә аласыз? (беренче юлдагы тартыклар парсыз, икенче юлдагы тартыклар парлы)

Яңа материал өстендә эш

1.(п) авазы белән танышу.
-б - карточкасы күрсәтелә. Бу парда кайсы аваз хәрефе җитешми?
-(п) авазы җитешми. Бу авазны әйтеп карау (иреннәр кысылган, һава шартлап чыга,колакларны томалап тикшерәбез, саңгырау икәнен ачыклыйбыз)
-(п) саңгырау тартык аваз.
2.П,п хәрефләрен күрсәтү (П- баш хәреф, п- юл хәреф).
-п хәрефенең нәрсәгә охшаган булуын ачыклау (артсыз урындык һ.б.)
-п хәрефен алфавиттан табу, дәфтәргә басмача язып карау.
3. П хәрефе кергән иҗекләрне, сүзләрне уку
а) п хәрефеннән башланган иҗекләрне “Иҗекләр таблицасыннан” уку:
пи, пы, пэ, пә, па, по, пө, пу, пү

б) б һәм п хәрефеннән башланган иҗекләрне чагыштырып уку:

би-пи, бы- пы, бе-пе, бә-пә, ба- па, бо-по, бө-пө, бу- пу, бү-пү

в) дәреслектән п хәрефеннән башланган иҗекләрне уку:

-беренче юлда иҗекләр ничек укыла? (калын)

- икенче юлда иҗекләр ничек укыла? (нечкә)

г) п хәрефе белән сүз төзеп уку:

- пи иҗегенә п хәрефен өстәп укыйбыз (пип сүзе килеп чыкты, башта пи аннан соң пип дип укыйк)

- Пи-пип сүзе килеп чыкты. Кабатлап укыйбыз. Тавышны көчәйтеп әйтеп карыйбыз.

- Пи-пип дип нәрсә кычкырта? Кайда ишеткәнегез бар?

- Машина кычкырта ,паровоз кычкырта(юлда йөрү кагыйдәләрен искә төшерәбез)

- Әгәр җәяүле юл кагыйдәләрен бозса, юлны тиешсез урыннан аркылы чыга башласа,машина шундый сигнал бирә.

-Паровоз тиешле станциягә килеп җиткәндә һәм кузгалып киткәндә сигнал бирә.

Физкультминут

(“Паровоз” шигыре укыла, хәрәкәтләр ясала)

Алга таба барабыз: тик-так-так, тик –так-так (бер урында атлыйбыз),
Гөрләп чаба паровоз: юл тап-тап-тап, юл тап-тап-тап .
Ак төтен артка кала : пух –пах- пух, пух-пах- пух !
Вагоннар җырлап чаба : ах-ах-ух,ах-ах-ух !
Свисток яңгырап китә : ту- ту-ту, ту- ту- ту! (кул белән күрсәтәбез)
Тавышы еракка җитә : у-у-у-, у-у-у! (кл белән күрсәтәбез)

4. Дәреслектә бирелгән сүзләрне уку:

а) сүзләрне уку,аңлашылмаган сүзләрне табу, аларны аңлату.

б) дәреслектәге рәсемне карау:

- Бу нинди кош? (чыпчык, чыпчык рәсеме күрсәтелә, аның турында сөйләү)

Чыпчык сүзенең схемасын төзү. Бу калын сүз.

-Тагын кайсы сүз кошны белдерә ? (песнәк рәсеме күрсәтелә, аның турында сөйләү)

в) сүзләрне кабат кычкырып уку,артык сүзне табу (чеби)

-Ни өчен бу сүз артык? (бу сүздә п хәрефе юк)

-Ни өчен бу сүзне бу биттә язганнар?(чеби пип-пип дип кычкыра)

Физкультминут

(“Кем килер? уены)

-Чеп-чеп-чеп дип чакырсам, миңа кем килер? (чеби, балалар пип-пип дип укытучы янына киләләр)

-Үти-үти дип чакырсам, миңа кем килер? (үрдәк булып киләләр)

-Пес-пес-пес дип чакырсам, миңа кем килер? (песи булып киләләр)

-Дөгә-дөгә дип чакырсам, миңа кем килер? (каз булып киләләр)

(Музыка уйный,балалар төрле хәрәкәтләр ясап бииләр)

6. Дәреслектәге текст өстендә эш.

а) рәсем буенча әңгәмә:

-Кемне күрәсез? Ул нишли? (Малай, ул ашый)

-Кошлар нишли? (Учак яга, ашарга пешерә)

б) текстны укытучы укый:

-Кошлар нәрсә пешерә? (ботка пешерә)

в) тексттагы һәр җөмләне аерым-аерым укыйбыз, сорауларга җавап бирәбез:

-Карга нишли? Торна нишли? Кайсы кош тоз сала? Кем тикшерә? Кем ашап бетерә?

г) текстны кабат уку:

- Текстта ничә җөмлә бар?

- (Схема күрсәтелә) ! ______ _____ _____ . Бу схема кайсы җөмләгә туры килә? (Әдип ашап бетерә)

-Җөмләдә өч сүз. Әдип сүзе баш хәрефтән языла. Җөмлә беткәч нокта куела.

д) текстның эчтәлеге буенча сөйләшү:
-Әдип дөрес эшлиме? (Юк)
-Кошлар ашарга пешерә аламы? (Юк)
-Ашарга кем пешерергә тиеш? (Әдип)
-Кошлар ашарга пешерә алмый. Алар азыкны эзләп табарга мәҗбүр. Ә менә кешеләр аларга ярдәм итәргә тиеш .Кошлар-безнең дусларыбыз. Әдип тә пешерер әле. Ул әле кечкенә (нәтиҗә ясала).
7.” Карга боткасы”бәйрәме турында әңгәмә:
а) укытучы сөйли:
-Яз җиткәч кешеләр кошларны туган якларына чакырып бәйрәмнәр үткәргәннәр. Кошлар өчен ботка пешергәннәр. Үзләре дә ашаганнар, кошларга да калдырганнар. Бу “ Карга боткасы бәйрәме” дип аталган.Бәйрәмдә күңел ачканнар,уйнаганнар, такмаклар көйләгәннәр.
б) өйрәнгән такмакларны көйләү:
-Карга әйтә карр-карр, мичтә бәлеш барр-барр!
_Тук-тук тукран, тукылдатып утырам!
-Тыпыр –тыпыр-тыпыр килеп биеп йөрисең икән(бию хәрәкәтләре ясала)
в) дәреслектәге шигырьне уку һәм аны санамыш итеп кулланырга мөмкин булуын ачыклау:
-Әйдәгез,бу яңа сынамышны кабатлыйк, санамыш күрсәткән балага җәза бирик.
-Җәзаларыбыз сораулардан торыр:
1) “Карга боткасы бәйрәме” кайчан үткәрелә?
2) Дөньяда иң күп санлы кошны әйтегез.
3) П хәрефеннән башланган кошны әйт һ,б.

Йомгаклау

-Без нинди хәреф белән таныштык?
-Ул нинди авазны белдерә?

-